

תולדות (435)

להתחרט? אלא, שכבר אמרו שאחד משמותיו של היצה"ר הוא "שונא" (סוכה נב:), וכתב ה"חובות הלבבות" (שער יחוד ה' פ"ה) שהיצה"ר הוא השונא ביותר גדול שיש לו לאדם בעולם, טעות היא לחשוב שכל מטרתו של היצה"ר הוא להחטיא את האדם. מטרת היצה"ר גם להחטיאו וגם להזיק לו ולאבדו כליל, כשונא וכאויב. הואיל וכך, הוא מפתחו לעבירה כדי לאבדו מן העוה"ב, ולאחר מכן מביאו לחרטה כדי לאבדו גם מהנאת העוה"ז שבעבירה, וכך הוא מאבד את הרשע משני העולמות... הרי זה נורא ואיום! השטן לועג ואומר אכלת, תקיא זאת. והיינו, עברת עבירה לא אתן לך אפילו ליהנות ממנה, אלא יתקוף אותך מוסר כליות, ותקיאנה מקרבך, והדברים נוראים למתבונן.

ספר "אוצרות התורה"

ויקרא שמו יעקב (כה, כו)

ויקרא שמו יעקב פירש רש"י: הקב"ה

מנין דרשו חז"ל שלא יצחק היה זה שנתן ליעקב את שמו אלא הקב"ה? מפרש בספר "דרוש וחידוש" על התורה: השם "יעקב" אף שהוא נקרא על שם אחיזת העקב, ודאי שורשו העיקר הוא על שם העתיד, וכמו שאמר עשו עצמו (לקמן כז, לו) "הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמיים". ואף שהיה יצחק אבינו נביא, מכל מקום שני דברים אלו: מכירת הבכורה ולקחת הברכות, נעלמו ממנו, לכן לא יתכן שקרא לו יצחק את שמו יעקב על שם העתיד, שכאמור נעלם מידיעתו, לכן דרשו חז"ל כי בהכרח הקב"ה היה זה שקראו כן.

טללי אורות "שנים מקרא" בשם "דרוש וחידוש"

ויאָהב יצחק את עֶשָׂו כִּי צִיד כָּפִיו וְרָכָה אֶהְבֵּת אֶת יַעֲקֹב (כה, כח)

מלשון הפסוק משמע, שמלבד מה שאהב יצחק את עשו, היה מיעוט אהבה מצד יצחק ליעקב. ויש ליתן בזה טעם, שמצינו שיעקב הלך ללמוד אצל שם ועבר. ותמוה, למה לא היה די לו בלימוד מאביו הגדול, והוצרך לילך עד שם ועבר לקבל תורה? ונראה, שלכל אחד מהאבות הקדושים היתה מידה מיוחדת לעצמו בעבודת ה', ממילא לא היה יכול יצחק להיות תלמיד של אברהם, כי לכל אחד היתה דרך משלו. והנה גדרה של אהבה הוא השפעה ונתינה, ובדרך כלל שני בני אדם אוהבים זה את זה כשיש להם תכונות דומות ויכולים להשפיע זה על זה, אבל יצחק ויעקב, הואיל ויעקב התחיל דרך חדשה משלו, בהכרח שהיה כאן איזשהו חסרון באהבה.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון"

וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבִרְהָם אֲבִרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק (כה, יט)

כתב בעל הטורים (סוף פרשת חיי שרה) פרשת חיי שרה מסיימת במילים: "וְאֵלֶּה שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל מֵאֵת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְשָׁבַע שָׁנִים וַיָּגֹעַ וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמּוּיָם...עַל פְּנֵי כָל אָחִיו נָפַל" (כה, יז.יח). ונסמך לו: "וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבִרְהָם...", לומר כשיפול ישמעאל באחרית הימים אז יצמח בן דוד שהוא מתולדות יצחק.

ספר "יגדיל תורה"

ליצני הדור נגד השפעת אברהם אבינו

וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבִרְהָם אֲבִרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק לִפִּי שֶׁהָיוּ לִיצְנֵי הַדּוֹר אוֹמְרִים מֵאֲבִימֶלֶךְ נִתְעַבְרָה שֶׁרָה (רש"י)

והפלא הוא, הלא עצם לידתה של שרה הוא נס נורא, שודאי אינו נופל מניסו של אברהם אבינו. ובכן, גם אם נניח שאברהם אבינו אינו בעל הנס, אבל הלא שרה בעלת הנס הנורא הזה, היא היא ניצבת לפנינו, ומה איפוא, הרוויחו ליצני הדור בליצנותם. ללמדך, כי לליצנותם המרושעת של "ליצני הדור" היתה מטרה עיקרית, והיא להוריד את השפעתו של אברהם אבינו מכל הדור. שהרי אברהם, הוא אשר עמד בראש המכריזים על מלכותו יתברך, על א-ל יחיד, על מנהיג לבירה. הליצנות, באה איפוא להחליש או אפילו לסלק את השפעתו של אברהם אבינו. והרי ניסו של אברהם אבינו בהולדת יצחק, ודאי חיזק וחישל את השפעתו של אברהם. ומטרת הליצנות היתה להראות, כביכול, שהנס לא בא בזכותו של אאע"ה, אלא בזכותו של אבימלך. לכן, כדי להעמיד דברים על אמתותם, הן מצד המשפיע הן מצד מטרת השפעתו, נעשה הנס, כשצורתו של יצחק נוצרה ממש כדמות קלסתרו של אביו אברהם, כדי לסתום פי ליצני שקר ורשעות. ודו"ק.

ספר "ברכת מרדכי"

וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ (כה, כב)

פירש רש"י...דבר אחר מתרועעים זה עם זה ומריבים בנחלת שני עולמות. אמרו חז"ל שהרשעים יצר הרע שופטן (ברכות סא:). פירש הגר"א שהרשעים יצה"ר מנהיגים ומדריכים והם ברשות לבם. הקשה רבנו הגאון ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל בשמו של ר' יצחק בלאזור מפטרבורג זצ"ל, לכאורה אם כן, היה צריך היצר הרע לפעול שהרשע יחזיק בכל עוז ברשעו, ולא יתחרט על מעשיו. וכיצד זה אמרו חז"ל שהרשעים מלאים חרטות (נדרים ט:), כיצד יתכן שהיצה"ר שמפתחו לעבירה, מניחו להתחרט עליה, ושב ומפתחו, ומניחו שוב

הסדר הופך את הברכה שקיבל יעקב למהות אחרת לגמרי.

הלכה: נתינת מאכל למי שאינו מברך בשו"ע (סימן קסט ס"ב) כתב שלא ליתן לאכול אלא למי שיודע בו לברך. אולם על זה כתבו הפוסקים שאם מזמן לביתו אורח שאינו שומר תורה ומצוות ואינו מברך על מזונו, יש לחוש שאם לא יגיש לפניו כיבוד, מאכל או משקה, יכול להביא הדבר לידי איבה וחילול השם, לכן יכול לומר לו בלשון רכה שמברכים, ואם לא יקבל את הדברים, אין בזה איסור. ויש עצה שבעל הבית יאכל גם הוא דבר מה, ויברך בקול רם כדי שישמע האורח ויצא ידי חובתו, דלמאן דאמר מצוות לא צריכות כוונה, אע"פ שלא נתכוין לצאת, כיון ששמע יצא.

ספר "הליכות שבת" רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: אין הקב"ה שואל מי יש בידך, אלא מה יש בלבך חפץ חיים

סיפור הלב הוא ריק
תלמיד בא לרבו ואמר אני מתפלל ולומד אבל הלב שלי ריק, הרבי חיך, גם חיוך קטן, עזרה קטנה לאחר, הם תפילה בפני עצמה. התלמיד למד: הקב"ה נמצא בכל מעשה טוב, גם הקטן ביותר.

חקירה: סומא
שלושה צדדים: רק אינו רואה, או שעינו לא נחשב לעין, או שאינו נחשבת בכלל לאבר. (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"א ד"ה בעל מום: אם רק אינו רואה, ואם נסמית לגמרי אינו עין, ואם נחטטה, אינו אבר)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

שבת שלום
יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'וריס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג. **זיווג הגון:** שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליזונת מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. **לעילוי נשמת:** ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'יזיל יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'יזיל, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסתר כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי זרגונה, אברהם בן אסתר, יהודה יוסף בן רחל.

וַיְרִיבו רֵעֵי גֵרָר עִם רֵעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמַּיִם וַיִּקְרָא שֵׁם הַבְּאֵר עֶשֶׂק כִּי הִתְעַשְׂקוּ עִמּוֹ (כו.כ)
מדוע לא אמרו הרועים לנו הקרקע רק אמרו "לנו המים" אלא, שאמרו לרועי יצחק, בחפירתכם עשיתם לנו עוולה, בזה שנחסרו המים מבארותינו והלכו לבארותיכם. לכן לא רבו על הקרקע, שבאמת לא לקחו מאתם קרקע, רק אמרו "לנו המים". **במדרש** איתא כי בארות יצחק רומזים לבתי המקדש שנחרבו ולשלישי העתיד להתקיים לעולם. והיינו ש"ויקרא שם הבאר עשק כי היתעשקו עמו", רומז על בית ראשון. **"ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה"** (כו.כא), רומז לבית שני. ולכך נאמר בו הלשון **"שטנה"** (שם), כי בימי כורש כתב שטנה. **"ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה...ויאמר כי עתה הרחיב יהוה לנו ופרניו בארץ"** (שם. כב), רומז על בית שלישי, שעתיד להבנות ולא יחרב עוד, היינו **"ופרניו בארץ"**
רבי איצ"ל מוולוז'ין (אחי של רב חיים מוולוז'ין) בספרו "פה הקדוש השלם"

וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מַטְל הַשָּׁמַיִם (כו. כח)
מדוע מתחילה הברכה בוא"ו? אלא כך אמרו במדרש (בראשית רבה ס"ג): **"יתן לך, ויתן לך עוד! יתן לך בזכותך, ויתן לך בזכות אבותיך! יתן לך בעולם הזה, ויתן לך לעולם הבא. ועל דברי המדרש "יתן ויחזור ויתן", הסביר הרב דרש משה זצ"ל, שזה למעשה הברכה העיקרית. שכן, הברכות והשפע עלולים לגרום לאדם לזיחחות הדעת וגסות רוח, ככתוב: "פן אשבע וכיחשתי" (משלי ל"ט), אבל אם האדם יודע שזקוק הוא לברכת שמים מתמדת, הן כדי להשיג את הכסף והן כדי לשמרו ברשותו ולא לאבדו, ככתוב: **"ויברך ה' (בממון) וישמרך (מן המזיקים) (במדבר ו. כד וברש"י), והוא רואה בכל יום כנתינה חדשה, הרי שהברכה מגבירה את אמונתו, והיא ברכה שלימה!****

ספר "מעייין השבוע"

הִנֵּה מִשְׁמַנִּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשְׁבָךָ וּמַטְל הַשָּׁמַיִם מַעַל (כו.לט)
להעיר: במה שונה ברכתו של עשיו מברכת יעקב, הלא גם בברכת יצחק נאמר (כו. כח) **"ויתן לך אלקים מטל השמים ומשמני הארץ"**, ולכאורה קיבלו אותה ברכה, וכל ההבדל הוא רק בסדר הברכה, שאצל יעקב הוקדם טל שמים למשמני הארץ ואצל עשו משמני הארץ קודמים לטל השמים, האמנם שניהם קיבלו את אותה ברכה? הסביר הגה"צ **רבי זיידל אפשטיין זצ"ל** שצורת הנתינה גורמת הבדל עצום במהותה. אצל עשו כתוב **"משמני הארץ יהיה מושבך"**, מקום מושבו הוא עיקר קביעותו וכל מציאותו היא משמני הארץ. יעקב קיבל גם הוא את משמני הארץ, אבל הוא מרגיש שהם מתנת אלקים **"ויתן לך אלקים"**, הוא מרגיש תמיד קירוב לבורא יתברך ועל ידי כך הוא מוסיף תמיד אהבה ודביקות. הגם שבעצם הברכה היא אותה ברכה, שינוי

